

Oponentský posudek na diplomovou práci Ondřeje Srby

Klášter Dolonnuur a vzájemné vztahy qingského dvora, Vnitřního Mongolska a Chalchy v 17.-19. století ve světle vybraných archivních pramenů 2011, 192 str.

Historické analýzy a ostatní archivní prameny z období vlády mandžuské dynastie Čching, unikátní svým množstvím a podrobností, představují obrovský a doposud z větší části neprobádaný prostor pro historický výzkum. Především prameny v mandžuštině a mongolštině se teprve v posledních letech dočkaly výrazného zájmu badatelů a publikací. Detailní záznamy událostí z nejrůznějších sfér života otevírají jedinečný pohled na prakticky každodenní život různých částí mnohonárodnostní mandžuské říše a mnohdy přinášejí převratná zjištění či nabízejí nové interpretace známých historických faktů.

Diplomová práce Ondřeje Srby vrchovatou měrou využívá rozličných možností, které archivní záznamy nabízejí. Ústředním tématem práce je klášter Dolonnúr, a protože nejdůležitější korpus diplomantem zkoumaného materiálu pochází z Mongolského státního ústředního archivu, tvoří hlavní linii práce vztah dolonnúrského kláštera a Chalchy, který je také historicky nejzajímavějším aspektem fungování kláštera.

Práce je rozčleněna do šesti kapitol.

První kapitola přináší souhrn informací o mongolském buddhismu v „mandžuském“ období, rozvoji mongolských klášterů a vztahu mandžuské vlády k mongolskému buddhismu. Už v této úvodní kapitole se autor zamýšlí nad historickými klišé a za využití množství pramenů různého typu navrhuje alternativní interpretace.

Druhá kapitola je cenným úvodem ke studiu dolonnúrského kláštera a představuje zcela nový komplexní popis jeho historie a uspořádání.

Třetí kapitola je věnována systému vztahů dolonnúrského kláštera s mandžuským císařským dvorem na jedné straně a Vnější Mongolskem na straně druhé. Na příkladech různých typů záznamů ukazuje proměny náboženského, politického a ekonomického propojení kláštera, ve zkoumaném období.

Čtvrtá kapitola se věnuje fenoménu náboženských poutí, jejichž bohatá dokumentace je umožňuje jedinečný vhled do běžného života především chalchské společnosti.

V obou těchto kapitolách autor uvádí početné příklady transkribovaných archivních pramenů s překladem do češtiny a mnohstranným osvětlujícím komentářem.

Pátá kapitola je rozbohem kopiířů dokumentů o vlastním běhu dolonnúřského kláštera, který představuje nesmířně podrobnou sondu do vnitřních záležitostí kláštera. V této kapitole autor rovněž klasifikuje typy dokumentů a všímá si jejich struktury, a ustálených formulací, což samo o sobě je cenným příspěvkem pro další zkoumání archivních pramenů mandžuského období.

V šesté kapitole uvádí autor přehled části nejstarších kopiířů dolonnúřského kláštera se stručnou charakteristikou obsahu textů.

V závěru Ondřej Srba formuluje poznatky, k nimž jej práce s prameny dovedla, především o proměnách historického významu kláštera, který, ač byl vybudován jako důležité politicko-kulturní centrum, v důsledku historických okolností tento svůj smysl naplnil jen částečně, a na druhé straně se stal centrem obchodním.

V příloze autor uvádí přepsaný a z větší části přeložený výběr z archivních textů. Lze jen litovat, že u některých textů překlady chybí.

Téma, které si Ondřej Srba pro svou práci zvolil, je dobrou ilustrací obecného stavu bádání v dějinách mandžuského období. Přestože pojem „Dolonnúr“ je v historii notoricky známým a notoricky se k němu pojí několik ustálených představ (místo, kde bylo zpečetěno poddanství Chalchy Mandžuům, klášter podporovaný císařem, nástroj mandžuské vlády k voládání Mongolů skrze buddhismus), ukazuje autorův průzkum, že o tomto klášteře neexistuje ani jediná spolehlivá monografie. Archivní materiály, které autor v práci publikuje, nejen osvětlují mnoho nejasných aspektů praktického fungování kláštera, ale přinášejí zajímavá fakta měnící doposavad běžné představy o jeho významu.

Kromě poznatků o samotném klášteře přináší práce mnoho dalších zajímavých informací o událostech a osobnostech spojených s klášterem, především o postavě chalchského Džebcundamba chutugtu. Nesmířně zajímavé jsou rovněž dokumenty, osvětlující každodenní život společnosti Chalchy v osmnáctém a devatenáctém století, které též zajímavým způsobem reflektují postupné změny, jimiž severomongolská společnost během mandžuské vlády procházela.

Diplomová práce Ondřeje Srby je velmi významným badatelským příspěvkem ke studiu mongolské historie v mandžuském období. Práce by s doplněním překladů měla být publikována v angličtině. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

Veronika Zikmundová

13.9.2011 v Praze